

je sledna državna vlast izvještena o dogodjaju. Naknada je ograničena na imanja u ataru šeoske opštine, i na poljska imanja u ataru varoške opštine (čl. 1.).

Kad se izmedju pojedinih opština porodi razpra o mjestu gdje je djelo učinjeno, naknada štete izplaćuje se iz kase sviju tih opština ravnomjerno; a docnije plaćeni djelovi stavit će se na teret opštini, koja se oglasi za odgovornu (čl. 2.).

Štetu ocjenjuju vještaci pod zakletvom. Jednog vještaka bira oštećeni, drugog odgovorna opština, a trećeg sami vještaci (čl. 5. i 11.)

Zlonameru u izvršenom djelu i količinu štete (u slučaju kad se ne da oceniti vještacima) dokazuje oštećeni zakletvom u crkvi (čl. 8. i 14.).

Presudu ili poravnanje o utvrđenoj šteti dužna je da izvrši nadležna vlast za tri mjeseca od dana prijema (čl. 20.).

Opština je odgovorna za štetu i onda, kad osudjeni nije u stanju da ji plati (čl. 21.).

Plaćenu smu opština rasporedjuje na pojedine mještane po poreskimu glavama (čl. 22.); a kad se prestupnik pronadje, vraća je opštini sa 10 % godišnjim interesom (čl. 21.).

Pojav ovoga zakona izazvala je državna potreba, da se suzbiju delikti protiv imovine seljaka, jer su ti delikti poslje srbskih ratova sa Turci naročito poslje godine 1880. bili zahvatili golema maha po cijeloj zemlji.

Ovim je zakonom obnovljena historijska pravna ustanova kolektivne odgovornosti načinom i formom u duhu načela suvremenog zakonodavstva. Ni po ovom zakonu nema nikakvih posljedica zakletva opštine ili »metanje anateme«, opaženo na dogodjaju u Berčinovcu.

Saobćismo evo u kratko sadržaj ove studije zato, da upozorimo na nju naše pravnike, a napose historike.

Po »Mjesečniku«.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. aprila 1900.

— (Osobne vesti.) Naslov in značaj višjesodnega svètnika so dobili: dež. sod. svetnik v Celji L. Ulčar povodom vpokojenja, drž. pravdnik v Celji R. Schwinger in dež. sod. svètnik v Trstu Fr. Codrig. — Dež. sod. svètniku M. vit. Langerju pl. Podgoro v Celji je podcljen povodom zaprošenega vpokojenja viteški križ Franc Jožefovega reda. — Umril je dne 18. pr. m. v Tolminu bivši notar dr. Jan. pl. Premerstein v visoki starosti 90 let.

— (Dr. F. Maassen. †) Dne 9. t. m. je umrl v Inomostu bivši profesor za rimsko in kanonsko pravo na dunajskem vseučilišču, dvorni svetnik dr. Friderik Maassen. Porojen na Meklenburškem l. 1823., je studiral na mnogih nemških univerzah, prestopil h katoličanstvu in moral zato ostaviti podeljeno mu meklenburško službo. Od l. 1855. naprej je bil vseučiliški profesor v Pešti, v Inomostu, Gradcu, od l. 1871. pa na Dunaji, dokler ni bil radi starosti vpokojen. Strogo konservativnega mišljenja je bil l. 1885 poklican v gospodsko zbornico. Največje njegovo delo je: »Geschichte der Quellen und der Literatur des canonischen Rechtes im Abendlande bis zum Ausgange des Mittelalter«.

— (Odvetniki v poslanski zbornici,) ki jih je 49, so 16. pr. m. sklenili mejsobno prosto zvezo, ki naj posebno pozornost obrača na vsa justična vprašanja, vzlasti pa tista, ki zadevajo odvetniški stan. Izvolili so tudi petorico v odsek, ki naj do zopetnega sestanka državnega zbora pripravi predloge s posebnim ozirom na sklepe odvetniškega shoda.

— (Shod odposlancev avstr. odvetniških zbornic) se je vršil na Dunaji od 26. do 28. pr. m. Kranjsko sta zastopala njen predsednik g. dr. A. Moschè in odbornik g. dr. V. Krisper. Važne sklepe tega shoda priobčimo v prih. številki.

— (Nižjeavstrijska odvetniška zbornica) je začela izdajati svoj uradni list, ki bo praviloma izhajal vsak mesec. Prva številka je prišla marca meseca na svitlo. — Ista zbornica je praznovala slovesno dne 27. pr. meseca svojo petdesetletnico.

— (Zaradi izdajanja odločeb c. kr. najvišjega sodišča tudi v slovenskem jeziku) so posl. dr. Ferjančič in tovariši v seji državnega zbora dne 16. marcija t. l. podali do pravosodnega ministra nastopno interpelacijo: »Po §-u 27. ces. pat. z dne 7. avgusta 1850, drž. zak. št. 325, s katerim se je ustanovila organizacija najvišjega sodnega in kasacijskega dvora na Dunaji, mora najvišje sodišče, ako se je razprava vršila v drugem, negoli nemškem jeziku, svojo odločbo z razlogi vred izdati v tistem jeziku, v katerem se je razpravljalo na prvi instanci, in pa v nemškem jeziku. Ta zakonova določba se pa za slovenski jezik — in sicer samó še zanj — ne izpolnjuje. Radi tega so že pri razpravi o justici bile pritožbe bodisi v budgjetnem odseku, bodisi v zbornici, in nekoč je že justični minister grof Schönborn izjavil, da se teži za tem, kakor hitro moči izvesti to zakonovo določbo tudi za slovenski jezik. Ker ni misliti, da bi mogle za končno izvedbo te zakonove določbe biti še kake ovire, vprašamo iznova Nj. eksc. gospoda justičnega ministra: »Kedaj se končno sme pričakovati izvedba §-a 27. pat. z dne 7. avgusta 1850, drž. zak. št. 325 tudi za slovenski jezik?« — Interpelacijo v istem smislu so podali tudi posl. dr. D. Majar on in tovariši v deželnem zboru kranjskem dne 3. t. m.

— (Slovenščina na trgovinskem sodišču tržaškem.) Dodek, ki je popisan v 2. št. let. »Sl. Pravnika« str. 62, je dal povod k

interpelaciji posl. Spinčiča in tovarišev v poslanski zbornici dne 16. pr. m. Interpelantje vprašujejo pravosodnega ministra: »Ali hoče Nj. ekselenca ukreniti, da se na c. kr. trgovinskem sodišču v Trstu, odnosno povsod, koder vsled razmer mora tako biti, namesté sodniki, bodisi iz trgovskega stanu ali po znanji, ki bodo tudi slovenščine zmožni, da bodo stranke zavarovane proti izgubi svojih ustavno zajamčenih pravic in proti potratu časa ter denarja?«

— (Raba hrvatskega, odnosno slovenskega jezika pri polit. in sodnih uradih na Primorskem.) Radi nekaterih najnovejših slučajev, v katerih se je kršila jezikovna ravnopravnost v Primorji, so posl. Spinčič, dr. Laginja in tovariši stavili v seji posl. zbornice dne 16. pr. m. do ministrskega predsednika in voditelja ministrstva za notranja dela interpelacijo: »Je li Nj. eskelenca pri volji glede na ustavno zajamčene pravice državljanov in glede na razpisa ministrskega predsednika in voditelja notranjega ministrstva z dne 29. septembra, odnosno 5. novembra 1898 preiskati dati danes navedene slučaje in po pravu ter zakonu postopati proti dotičnim in drugim državnim funkcionarjem, ki do sedaj niso svoje dolžnosti izpolnjevali ali je v prihodnje ne bodo?« — Radi drugih slučajev pri okr. sodiščih v Kopru in Lošinjju malem povprašali so isti poslanci v isti seji pravosodnega ministra: »Hoče li Nj. ekselenca nemudoma navedene slučaje prav strogo in nepristranko preiskati, dotične, svojo dolžnost zane-marjajoče uradnike primerno zavrniti in potrebno ukreniti, da bode pri c. kr. okr. sodiščih v Kopru in Lošinjju malem ter drugih v Istri vladale zakonitost, pravica in dostojnost?«

-- (Akti administrativnega postopanja.) V poslanski zbornici se je stavil dne 15. pr. m. naslednji predlog: »C. kr. vlada se pozivlja, da prej ko moči odpravi prepoved, po kateri ni dovoljeno prizadetim strankam ali njih zastopnikom vpogledati v akte administrativnega postopanja.« — Ta predlog je jako umesten. Reforme je sicer potrebno vse administrativno postopanje. A nedostatek, proti kateremu je naperjen navedeni predlog, bi bilo pred vsem treba odpraviti. Če stranka ničesar ne zvé o razpravi, če največkrat niti ne zvé razlogov odločbi upravnega oblastva, potem tudi svojih koristij v instancah ne more vsestransko zastopati. Vzlasti se to čuti pri pritožbah na upravno sodišče, katere naj odvetniki sestavljajo in zastopajo, ne da bi zanesljivo znali, kaj se je godilo v upravnem postopanju!

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravniki« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 8 K, za pol leta 4 K.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa v Gospodskih ulicah šte. 4.